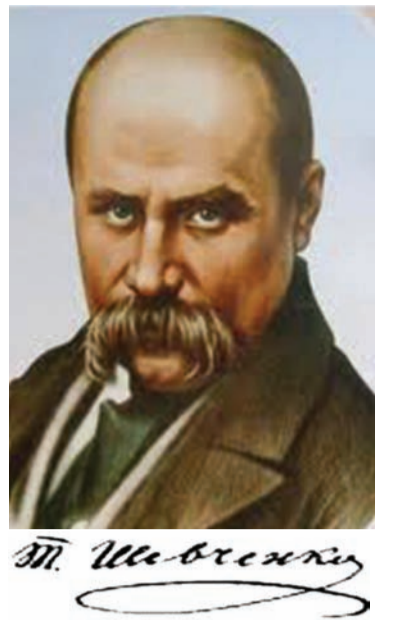

Українська ВІСНИК

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXVI. № 11-12 (червень) 2019

Прочитайте:

- ❖ Комюніке СУРу
- ❖ Хроніку діяльності СУРу
- ❖ Національна фаза Конкурсу декламування української поезії
- ❖ Духовний бенкет української культури
- ❖ Книга, що з'єднала два береги Тиси
- ❖ 50 років від закінчення ліцею в м. Сереті
- ❖ Веселу сторінку
- ❖ Сторінку письменника
- ❖ Симпозіум «Роль української жінки в суспільстві»
- ❖ Дитячу сторінку

РУСЛАНА ЛОЦМАН

заслужена артистка України із своєю донечкою ЛАДУСЕЮ

*Притисніть до грудей свою дитину
І подаруйте дужих два крила,
Щоб в білий світ летіти безупинно
До світла, щастя, радості й тепла.*

Надія Красоткіна

Голова СУРу, депутат Микола Мирослав Петрецький на вшануванні пам'яті жертв депортації кримських татар

Насильницьке виселення кримськотатарського народу з його історичної батьківщини – з Криму, здійснене упродовж 18-21 травня 1944 року було одним із злочинів радянського тоталітарного режиму. Етнічну чистку здійснено відомством держбезпеки СРСР та таємною поліцією за наказом Йосифа Сталіна і постановою Державного комітету оборони СРСР від 11 травня 1944. Усього, згідно з офіційними даними, у віддалені регіони Радянського Союзу – від північного Передуралля до республік Середньої Азії – було депортовано 191.044 кримських татар. В ході виселення і в перші роки після нього загинуло приблизно 46,2 % кримських татар, тобто майже кожен другий з народу.

18 травня 1944 – день початку депортації, коли жінок, дітей, інвалідів війни, ветеранів та людей похилого віку зігнали до товарних вагонів, та уцент заповнивши їх переселенцями, відправили за кілька тисяч кілометрів від рідної домівки, – нині є днем трауру в історії кримськотатарського народу. Через нестачу харчів, антисанітарію й велику скупченість багато людей загинуло в дорозі, ще десятки тисяч померли внаслідок суворих умов вигнання упродовж наступних років (див. Вікіпедія: Депортація кримських татар).

Щороку татарська меншина Румунії вшановує цю трагічну подію, відому під назвою «Sürgün»: цього року вшанування відбулося 28 травня в Румунському селянському національному музеї, у рамках якого відбулася презентація фотовиставки та показ фільму режисера Ахтема Сейтблаєва «Чужа молитва», присвяченого депортації кримських татар з Криму радянською владою в 1944 році. Фільм «Її серце» (рос. «Чужая молитва») розповідає історію кримської татарки Саїде Аріфової, яка під час Другої світової війни двічі врятувала 88 єврейських дітей-сиріт: спершу – від нацистів, видаючи дітей за кримських татар, а вдруге – від військ НКВС, які здійснювали депортацію кримських татар у травні 1944 року, довівши, що ці діти є євреями.

На вшанувальному вечорі, спільно з Послом України в Румунії Олександром Баньковим, заступником державного секретаря у складі Департаменту міжетнічних відносин Генерального секретаріату уряду Румунії Аметом Аладіном та директором Музею селян Румунії Віргілом Штефаном Ніцулеску, взяв участь і голова Союзу українців Румунії, депутат парламенту Румунії Микола Мирослав Петрецький разом з делегацією членів Ради СУР, до якої входили: заступник голови СУР Михайло Трайста, голова Марамороської філії СУР Мирослав Петрецький та голова Бухареської філії Ярослава Колотило.

У своєму слові голова СУР згадав і про жертв Голодомору.

З детальною доповіддю щодо депортації кримськотатарського народу у 1944 р., а також порушення Російською Федерацією прав і переслідувань представників кримськотатарського народу після незаконної окупації АР Крим у 2014 р. виступила представниця Демократичного Союзу турецько-мусульманських татар Румунії Анефі Віддан.

Михайло ТРАЙСТА

ХРОНІКА ДІЯЛЬНОСТІ СУРу

З нагоди апостольського візиту Папи Франциска до Румунії, депутат Микола Мирослав Петрецький виступив на пленарному засіданні Палати депутатів 5 червня 2019 року з політичною заявою, в якій він запропонував політичному класу мораторій не менше тижня, протягом якого б панувала атмосфера доброзичливості та збалансований і цивілізований дискурс.

11 травня, Сучавська філія Союзу українців Румунії організувала у Національному Коледжі імені Міхая Емінеску в Сучаві культурний захід «Історія і традиції українців». Взяли участь представники СУРу, Міністерства освіти, Повітового шкільного інспекторату. Були представлені звичаї і традиції українців з Сучави, Марамурешу, Тімішу, Ботошан, Сату Марє та ін.

12 травня Марамороська філія СУРу організувала у Полянках культурну подію «Вшанування воєнних ветеранів». В події брали участь представники СУРу, держадміністрації, Повітового шкільного інспекторату, директори шкіл, викладачі та учні українських сіл Мараморощини та Сучави.

18 травня Марамороська філія СУРу організувала у ліцеї імені Тараса Шевченка в м. Сігету Мармаціей культурну подію «Конкурс декламування української поезії – XIII-ий випуск». Брали участь представники Парламенту Румунії, Уряду Румунії, Міністерства національного виховання, Посольства України у Бухаресті, Союзу українців Румунії, повітових шкільних інспекторатів, національного телебачення, викладачі та учні.

19 травня Марамороська філія СУРу організувала у м. Сігету Мармаціей ряд культурних подій, присвячених Тарасу Шевченку. В події брали участь представники Парламенту, Посольства України у Румунії, Міністерства освіти, Української православної церкви, держадміністрації, Шкільного інспекторату, СУРу. Виступали ансамблі з України, Тімішу, Сучави та Мараморощини.

9 червня поточного року Сатумарська філія Союзу українців Румунії організувала в Тарна Марє «День української вишиванки». На культурній події були присутні представники Парламенту Румунії, Союзу Українців Румунії, Префектури Сату Марє, Мерії Сату Марє, Повітового музею Сату Марє, Мерії Тарна Марє, голови місцевих сурівських організацій, сільські голови

Хизи та Печеніжина з України, а також українці та румуни Сатумарського повіту, творчі колективи та інші запрошені.

Основною метою заходу була презентація української та румунської вишиванок, відмітити

* 14 квітня депутат Микола Мирослав Петрецький виступив на пленарному засіданні Парламенту Румунії з політичною заявою щодо позитивної практики у забезпеченні прав національних меншин.

їх значення та роль у збереженні національної ідентичності, а також збереження українських цінностей та їх популяризація серед української молоді та широкої громадськості.

На сцені виступили: вокальний гурт «Мікулянка» з Мікули, фольклорний ансамбль «Червона калина» з Негостини, фольклорний гурт «Квіти Тарни», з Великої Тарни, а також вокальні ансамблі «Горяночка» та «Серпанок» з Печеніжина, Україна.

В рамках заходу, були нагороджені вишиванками особи, які мали особливий внесок у розвиток румунсько-української співпраці, українських традицій та культури. Також була організована виставка українських вишиванок.

З цієї нагоди було відкрите нове приміщення місцевої сурівської організації в Тарна Марє та була підписана угода про побратимство між Тарною Марє та Печеніжином.

9 червня цього року в селі Бистрий, Марамуреська філія Союзу українців Румунії організувала культурну подію «Караван українського фольклору».

У заході взяли участь голова СуРу та депутат в Парламенті Румунії Микола Мирослав Петрецький, члени комітету Марамуреської філії СУРу, голови місцевих організацій Марамуреської філії СУРу, мер села Бистрий Василь Дучук; священики Іван Юрча та Іван Арделян, жителі Бистрого та сусідніх сіл, гості з Сучавського і Тіміського повітів, а також з інших населених пунктів.

На сцені виступили гурт «Коломийка» з Серету, керівник Зірка Янош, фольклорний гурт «Червона калина» з Великого Бичкова, керівник Анна Міхалі; співачка Сіміна Колопельник з Реміт, Микола Грінь з Малих Реміт Тіміського повіту, який грав на пан-флейті; гурт «Гуцулята» з Вишавської долини, керівник викладач Марія Папарига, ансамбль «Красняночка» із Красного, керівник Юра Мочерняк, ансамбль «Надія» з Кривого, керівник Адріана Рекало, хор Марамуреської філії СУРу, диригент Джета Петрецька, акордеоніст Микола Грижак.

Метою заходу було збереження, популяризація та передача майбутнім поколінням культурної спадщини українців Румунії.

Теж 9 червня Українська православна церква «Вознесіння Господнього» з села Бистрий відсвяткувала своє храмове свято.

КІНЕЦЬ СУМНІВНОСТЯМ

За останні вісім років життя Союзу українців Румунії як асоціації розгорталося між двома суперечливими координатами. З одного боку, завдяки старанню послідовно обраних керівних органів, інтересу і відданості переважачої більшості членів, діяльність Союзу ставала дедалі плодотворнішою в усіх аспектах: громадському, культурному, артистичному, виховному, ідентичному, видавничому, у міжнародних стосунках, а також в адміністративній площині. З іншого боку, у дивовижному контрасті з реальним життям Союзу, представництво керівних органів постійно піддавалося випробам з середини, та переважно ззовні Союзу. Закулісні колпортажі, тертя, наклепи підсилювалися необґрунтованими чи перебільшеними обвинуваченнями, яких ледве чекали індивиди чи окультні структури, що діяли ззовні Союзу, з метою дискредитувати і підірвати його. Розпочалося справжнє бомбардування юридичними зачіпками, злосамірними доносами, наклепницькими пресовими кампаніями.

Тут не місце і на момент перелічувати всі деструктивні фактори, які намагалися ставати на перешкоді діяльності Союзу, підірвати довіру до нього. Важлива та річ, що керівні органи – З'їзд, Рада, Виконавча Президія, Голова – продовжували свою роботу зважено, злагоджено, ефективно.

Труднощі, які переживав СУР, не приховувалися від його членів. Вони представлялися відкрито і обговорювалися демократично. Змагання за єдність стояло у центрі уваги керівних органів Союзу, які ініціювали окремі дебати на цю наріжну тему. Резолюція Ради Союзу від 11 липня, прийнята у Клузі, підтверджена рішеннями Позачергового З'їзду 23 червня 2017 року у Сігету Мармаціей, стали справжніми програмними документами для нашої єдності.

У центрі нападів тих, хто бажає посягти розбрат у Союзі, стояли

віроломні спроби опротестування легітимності його керівних органів. Тобто, обезглавлення функціональності СУРу. Для багатьох поставало запитання, чому стільки тривали юридичні диспути щодо такої очевидної реальності: поважання волі делегатів з'їздів.

Серед факторів, які сприяли стану аномальності, стояли нахабство, агресивність і ворожість колишніх членів Союзу – двійки Гріжак-Марочко – обурливе, настійливе використання вільного доступу до правосуддя, непрофесіональна позиція деяких чинників у судовому процесі, імовірно втручання у цей процес.

Рада Союзу, яка періодично інформувала про еволюцію судового стану, на своєму засіданні 15 травня ц.р. взяла до відома, що штучно спровоковані юридичні сумнівності дійшли до кінця.

Рішенням Бухарестського суду першого сектору, проголошеним 8 травня 2019 року у справі № 18880/2018, була затверджена офіційна реєстрація Рішення № 4. Позачергового З'їзду СУРу, що відбувся 23 червня 2018 року, щодо наступних відповідальностей:

- ПЕТРЕЦЬКИЙ МИКОЛА-МИРОСЛАВ – Голова Ради
- ПАСИНЧУК ВАСИЛЬ – Перший заступник голови
- МОЙСЕЙ БОГДАН – Перший заступник голови
- СИМЧУК ВІКТОР – Перший заступник голови
- ЛІБЕР ІВАН – Перший заступник голови
- ГЕРБІЛЬ ІВАН – Заступник голови
- ТРАЙСТА МИХАЙЛО – Заступник голови
- САМБОР АННА – Заступник голови
- ЧЕРНЕНКУ ДМИТРО – Заступник голови
- ГРИГОРЧУК ВІКТОР – Заступник голови
- ГОРВАТ ІРИНА-ЛЮБА – Генеральний секретар
- ШЕНДРОЮ ТЕРЕЗІЯ – Секретар

- БУЧУТА ВАСИЛЬ – Скарбник
- ПЕТРЕЦЬКИЙ МИРОСЛАВ – Голова Марамороської філії
- САВЧУК ІЛЛЯ – Голова Сучавської філії
- ГЛЕБА ЮРІЙ – Голова Тіміської філії
- КОЛОТИЛО ЯРОСЛАВА – Голова Бухарестської філії
- МИКУЛАЙЧУК ГАВРИЛО – Голова Арадської філії
- НИКУЛАЙЧУК ВІКЕНТІЙ – Голова Галацької філії
- РОБЧУК ІВАН – Член
- АРДЕЛЯН ІВАН – Член
- СПВАЛЮК ЛЕДІЯ – Голова жіночої організації
- БОУТ ОЛЕКСА – Голова молодіжної організації
- МАРІЧУК ПІНТЯ – Член.

На засіданні 15 травня Рада оцінила, що рішення законне і обґрунтоване, потреба подати апеляцію не існує, і, таким чином, рішення інстанції, практично, залишається остаточним. Члени Ради Союзу не роблять собі ілюзій, що атаки припиняться. Супротивники виявились надто без почуття міри і надто затятими в їх нечесних намірах. Виконавчі органи, юридичні співпрацівники реагуватимуть відповідно. Головне, що демократична законність керівних органів остаточно визнана. Це кінець сумнівностям з цієї точки зору.

Маємо можливість зосереджуватись ще більше на виконанні покликання Союзу як єдиної представницької організації етнічних українців у Румунії.

РАДА СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ
РУМУНИ

Історична довідка про депортацію кримськотатарського народу 1944 року (I)

Депортація кримських татар, розпочата 18 травня 1944 року, – один із найяскравіших прикладів злочинів радянського режиму, вчинених ним під час Другої світової війни. Понад 20 років радянська влада повністю заперечувала злочинний характер своїх дій. У 1967 році Верховна Рада СРСР визнала необґрунтованість тотального звинувачення кримських татар, але на відміну від інших «покараних народів», вони не отримали права повернутися до Криму. Лише 1989 року радянським парламентом депортація була визнана незаконною та злочинною.

Анексія Криму Російською Федерацією у лютому 2014 році актуалізувала проблему боротьби кримських татар за свої права. Вже 20 березня Верховна Рада України ухвалила Постанову № 1140-18 «Про Заяву Верховної Ради України щодо гарантії прав кримськотатарського народу у складі Української Держави», якою визнавала кримських татар корінним народом України та гарантувала їхнє право на самовизначення в складі України.

21 квітня того ж року був підписаний Указ Президента РФ № 268 «Про заходи щодо реабілітації вірменського, болгарського, грецького, кримськотатарського та німецького народів і державну підтримку їх відродження та розвитку», в якому фігурували «відновлення історичної справедливості», «національно-культурне і духовне відродження» та «забезпечення захисту прав і законних інтересів».

В реальності нова «влада» Криму вперше в новітній історії заборонила проведення 18 травня традиційного траурного мітингу в центрі Сімферополя, тож 70-і роковини депортації кримські татари були змушені відзначати в місцях компактного проживання в оточенні загонів поліції у супроводі гелікоптерів. Водночас лише упродовж першого року по анексії 2014 року більше 150 кримських татар були піддані «вибірковому правосуддю», 21 зник без відома або був убитий, а Меджліс позбавлений як будинку, так і можливості вести діалог із державними органами «Республіки Крим». Доводиться констатувати, що на п'ятому році анексії АР Крим переслідування кримськотатарського народу окупаційною адміністрацією лише посилюється.

В таких умовах, вшанування на загальнодержавному рівні пам'яті жертв депортації кримськотатарського народу та демонстрація солідарності в боротьбі за відновлення їхніх прав набуває важливого українського та міжнародного значення.

Верховна Рада України Постановою від 12 листопада 2015 року № 792-VIII «Про визнання геноциду кримськотатарського народу» визнала депортацію з Криму кримських татар у 1944 році геноцидом крим-

ськотатарського народу, 18 травня в Україні встановлено Днем пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу. Українським парламентом заявлено, що системний тиск на кримськотатарський народ, репресії громадян України за національною ознакою, організація етнічно і політично вмотивованих переслідувань кримських татар, їхніх органів, таких як

Меджліс кримськотатарського народу та Курултай кримськотатарського народу, на тимчасово окупованій території України з боку державних органів Російської Федерації, починаючи з дати початку тимчасової окупації, є свідомою політикою етноциду кримськотатарського народу.

У 2016 році Верховною Радою України перейменовано 75 одиниць адміністративно-територіального устрою АР Крим та м. Севастополь, назви яких містили символіку комуністичного тоталітарного режиму. За рекомендацією Українського інституту національної пам'яті переважній більшості перейменованих населених пунктів

Депортовані Криму – жителі сіл Отузи та Шелен, м. Красновишерськ, Молотовська область, 1948 р.

повернуто історичні кримськотатарські назви, що стало практичною реалізацією передбаченого статтею 3 Закону України «Про відновлення прав осіб, депортованих за національною ознакою» забезпечення Державою права депортованих осіб на повернення історичних назв населених пунктів, що були перейменовані за часів СРСР у зв'язку із здійсненням депортації.

Операція радянських військ з вигнання нацистських окупантів з території Крим-

ського півострова почалася 8 квітня 1944 року і завершилася в ніч на 13 травня. Ще до завершення боїв, 22 квітня в доповідній записці на ім'я Лаврентія Берії кримські татари були звинувачені в масовому дезертирстві з лав Червоної армії. 10 травня Берія в листі Сталіну повторив попередній закид, додавши до нього «зрадницькі дії кримських татар проти радянського народу» та «небажаність подальшого проживання кримських татар на прикордонній околиці Радянського Союзу». Також в листі була сформульована пропозиція виселити все кримськотатарське населення до Узбекистану.

Наступного дня, 11 травня 1944 року було прийнято цілком таємну Постанову Державного комітету оборони № 5859сс «Про кримських татар». В ній наводилися попередні претензії до кримськотатарського населення – начебто масове зрадянство та масовий колабораціонізм, – які стали обґрунтуванням депортації. Насправді жодних доказів «масового дезертирства» кримських татар не існує, а абсолютна більшість колабораціоністів загинула в боях чи була засуджена в індивідуальному порядку.

Депортація кримськотатарського населення розпочалася о 3 годині ранку 18 травня 1944 року і завершилася, в основному, 20 травня. До операції було залучено 32 тис. співробітників НКВС. Депортованим давалося на збори від кількох хвилин до півгодини, дозволялося брати з собою особисті речі, посуду, побутовий інвентар та провізію в розрахунок до 500 кг на родину. В реальності ж вдавалося зібрати в середньому 20-30 кг речей та продуктів, абсолютна більшість майна залишалася і була конфіскована державою. Зафіксовано численні випадки мародерства. Протягом 2 днів кримських татар звозили машинами до залізничних станцій Бахчисарая, Джанкою та Сімферополя, звідки ешелонами відправляли на схід.

Під час головної хвилі депортації (18-20 травня) виселено 180 014 осіб, для перевезення яких було використано 67 ешелонів. Крім того, 6 тис. мобілізованих військоматами протягом квітня-травня кримськотатарських юнаків окремо відправлено на наряди Головного управління формування резервів до Гур'єва (Атирау, Казахстан), Куйбишева та Рибінська, а ще 5 тис. кримських татар заслано на роботи до таборів тресту «Московуголь». Разом вигнано з Криму за перші два дні 191 044 осіб. Окремо 5989 чоловік, звинувачених у співпраці з німцями, та іншого «антирадянського елемента» заарештовано під час депортації. Вони потрапили до ГУЛАГу і в подальшому не враховувалися в загальних зведеннях про вигнанців.

Від Посольства України в Румунії

Закінчення у наступному номері

10 червня старий будинок Серетського ліцею відкрив свої двері для випускників 1969 року. З емоцією і нетерпінням чекали зустрічі ми, колишні учні, колись ентузіасти з високими прагненнями, молоді та красиві, які пройшли через випробування часу, а зараз люди похилого віку, з білим волоссям або і без, з усмішкою, стриманою вагою різних сімейних проблем, які залишають сліди у нашому житті, з повільними, а часом невпевненими кроками, але ще з молодим серцем... Чи це тільки нам так здається... Багато колег і викладачів покинули нас, пішли на вічний спочинок. Нехай з Богом спочивають та буде їм Царство Небесне! Однак занадто багато, 25 наших колег з 93 випускників 3-х класів (один з гуманістичним профілем і 2 з реальним) не прийшли на нашу зустріч. Ситуація ще більш драматична стосовно викладачів. Із 26 викладачів, які протягом чотирьох років готували нас до майбутнього самостійного життя, живі на сьогодні лиш п'ятеро, з яких 4 хворіють і не могли бути на нашому заході. Отже, професорсько-викладацький склад на нашому заході

представляв професор математики Юрій Бойко. Були емоції, сльози, розгубленість... Багато з присутніх не пізнали своїх колег, і це зрозуміло, враховуючи, що остання зустріч відбулася 40 років тому. Час – наш смертельний ворог і найзатишніший друг – бо ми ніколи не зможемо здобути володіння над ним, це наші муки і наша надія. Радість зустрічі після 50 років – це унікальний момент у житті кожного! Для деяких випускників 50-річчя закінчення ліцею було особливим, тому що вони вперше зустрілися з своїми колишніми колегами. Маю на увазі тих, хто не міг бути присутнім на заході, коли святкували 10-річчя від закінчення ліцею. Організатори заходу старалися, їм удалося зробити зустріч приємною, оціненою учасниками. Сюрприз прийшов з сторони одного із наших колег, тепер знаного бізнесмена, колишнього сенатора Михая Феркала, який спонсоризував витрати на святковий стіл, організований з цієї нагоди. Свято розпочалося в старому будинку ліцею м. Серету, де ми навчалися з 1966 і до 1969 р. Колишні учні розійшлися по класах, де вони навчалися, провели короткі дискусії, після чого зустрілися в одному з класів, де один з організаторів, Пюю Масапюк, читав каталог класу та пригадав колишніх наших класних керівників. Наприкінці учасники заходу вшанували хвилиною мовчання вчителів і колег, які покину-

50 років від закінчення ліцею в м. Сереті

ли нас, деякі з них надто рано. Захід продовжувався у сусідній церкві, де була проведена панахида по померлих. Перед тим як піти до ресторану, де нас чекало безліч сюрпризів, група колег відвідала нашого вчителя Миколу Майданюка, який, будучи хворим, не міг бути присутнім на зустрічі. Хоча пан професор був ослаблений, він вважав за потрібне розповісти нам про моменти, які він пережив в останній період і дати нам корисні поради для життя. Спасибі Вам, пане професоре, за все, що ви зробили для нас, і ми бажаємо вам якнайшвидшого одужання, а також на зустрічі, яка відбудеться у 2020 році, щоб ви приєдналися до нас. Кінцева частина події відбулася у ресторані Фронтіер, біля митниці. Організатори підготували кілька сюрпризів: гості мали можливість розповісти про деякі улюблені «трафунки» з шкільних років, а також з їхнього життя, і були прочитані з зошита класного керівника, професора Юрія Бойка, кілька характеристик бувших учнів, наших колег, а присутні повинні були вгадати особу. Атмосфера гарного настрою і бадьорості забезпечили

українські та румунські пісні, а сюрпризом для гостей був вінець українських танців у виконанні ансамблю «Козачок» організації СУРУ села Балківці під керівництвом проф. Петра Шоймана та вінець румунських народних танців у виконанні ансамблю «Чобанашул» з Радівців. Присутність ансамблю «Козачок» на заході, а також факт, що серед запрошених більше половини були українцями і ми могли спілкуватися з ними українською мовою, а інші, хоча і не говорять українською мовою, мають українське походження. Перед виступом ансамблю я розказав присутнім про фінансові зусилля Союзу Українців Румунії щодо просування національних традицій і звичаїв шляхом придбання українських національних костюмів, музичних інструментів і проведення культурних заходів. Ми досягли віку, коли здається, що все більше і більше з нас через здоров'я закінчують своє життя на цій землі, тому присутні на заході вирішили, що наступна зустріч відбудеться наступного року. До побачення в 2020 році!.

Віктор ГРИГОРЧУК
голова Яської філії СУРУ
Фото автора

Українське відділення Департаменту слов'янських мов та літератур факультету іноземних мов Бухарестського університету, за підтримкою Посольства України в Румунії, в партнерстві з Союзом українців Румунії, 17 травня організувало День української культури (захід організований університетськими викладачами Альоною Біволяру та Романом Петрашук). У цій події взяли участь професори, студенти, представники Посольства України, Союзу українців Румунії, журналісти та шанувальники української культури.

Надзвичайний і Повноважний Посол України в Румунії Олександр Баньков подарував українському відділенню Бухарестського університету проєктор і планшет, в своєму вітальному слові підкреслив вагомість українсько-румунських відносин:

«Мені дуже приємно бути сьогодні тут серед вас на традиційному святкуванні Дня української культури в Бухарестському університеті. Можна багато говорити про спорідненість культур, про близькість української та румунської культур. Вчора ми святкували все-світній День української вишиванки, яка насправді є частиною і румунської культури. Говорячи про українську та румунську мови, складніше сказати, що з філологічної точки зору вони якимось чином схожі, споріднені, але ми завжди знаходили і знаходимо спільну мову, незважаючи від того, якою мовою ми спілкуємось, чи то українською, чи румунською. Мені дуже приємно, що одним з результатів цього діалогу, цього порозуміння між нами є якраз вже традиційні святкування Днів української мови і культури тут, в Румунії, безпосередньо в Бухарестському університеті. Я хочу запевнити всіх тут присутніх, що з боку Посольства України в Румунії і мене особисто ви завжди матимете підтримку і все необхідне для того, щоб реалізовувати ті проєкти, які у нас є, які у нас з'являться, і все те, що необхідно робити разом, ми будемо робити із нашим залученням безпосередньо.»

У своєму виступі продекан Роксана Утале підкреслила:

«Мені дуже приємно брати участь у заході День української культури. Я рада, коли певна культура проявляє себе так яскраво. Українська культура має багато чого сказати в Румунії. Українська література має багато чого сказати румунському народові. І переклади з української літератури цікавлять румунського читача, сприяють літературі взагалі.»

Директор Департаменту слов'янської філології Октавія Неделку зазначила:

«Подібні заходи щодо відзначення української культури в Румунії стали традиційними. Щороку ми відзначаємо день слов'янських культур. І з цієї нагоди проводимо наукові симпозиуми, в яких Союз українців Румунії є традиційним партнером. Цей проєкт ініційовано Бухарестським університетом, а українське відділення завжди представляє низку культурно-мистецьких заходів про українську культуру та цивілізацію.»

Голова Бухарестської філії СУР Ярослава Колотило навела вітальні слова від голови СУР, депутата Миколи Мирослава Петрецького, а Михайло Трайста, заступник голови СУР, представив культурну та редакційну діяльність СУР.

У рамках заходу відбулась презентація роману «Час» Миколи Хомича, перекладеного румунською мовою українським письменником Михайлом Гафією Трайстою. Присутній на заході автор роману Микола Хомич зазначив:

«Я сьогодні дійсно схвилюваний. Я вперше в Румунії і у мене таке відчуття, що знаходжусь в Україні. По-перше, дуже багато цікавих людей та щедрих українців. Хоча їх в Бухаресті небагато, але це дуже активна громада. Я дуже вражений тим, що такі близькі наші народи. Давня історія нас об'єднує. Це культура Кукутень-Трипілля, і ареал цієї культури об'єднує ці два народи. Моя тут презентована книжка

ДУХОВНИЙ БЕНКЕТ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

називається «Час», румунською «Тімпул». І я здивований тим, що газета, яку видавав Михайло Емінеску, теж мала таку назву. Книга є про час. Це час особистості, людини, пластичного хірурга, який намагається зупинити час, така марна справа. Також це час України. Торка-

ється також історія України, перетворення радянської людини на вільну з європейським мисленням людину. Я гадаю, що вона зацікавить румунського читача. Це книга дає можливість нашим народам ще краще пізнати один одного, а українцям, які тут проживають, це шматок Батьківщини.»

Про презентований твір говорили його редактор, літературний критик Дан Іоан Марта та Альона Біволяру, яка написала передмову до роману.

Наприкінці заходу студенти українського відділення філологічного факультету виконали українські пісні та переглянули фільм про українську вишиванку.

Того самого дня, 17 травня, відбулася презентація роману «Час», якого перекладач румунською мовою Михайло Трайста переіменував на «Приборкувач часу» („Dresorul de timp”), в одній з найпрестижніших книгарень Бухаресту ім. Михайла Садов'яну.

«Цікавий роман письменника Миколи Хомича, і не менше цікавий переклад, здійснений письменником Михайлом Гафією Трайстою. Цікаво те, що оригінал роману вийшов під назвою «Час», а перекладач знайшов відповідний заголовок «Дресирувальник часу». Головний герой цього роману лікар хірург, який відмовджує більш-менш, головно жінок, і ніби грається з часом. Це мені нагадує румунську казку «Молодість без старості». Але, на жаль, це обманлива назва у тому розумінні, що хочемо, чи не хочемо – час минає. Це такий вічний елемент, з яким можна боротися хіба хорошою професією, коли можна служити людям. Цікавий роман і з іншої точки зору, бо він охоплює дані про сучасне суспільство України. Також цікава лінія головного персонажу» – зазначив український письменник Корнелій Ірод. Про роман говорили літературний критик Дан Іоан Марта, військовий кореспондент Джордж Мігалчя, актриса Дойна Гіцеску та модератор Джорджета Мунтяну.

Вечором того самого дня у приміщенні Бухарестської філії СУР Микола Хомич зустрівся з українською громадою Бухаресту, зустріч, яку влаштувала голова Бухарестської філії Ярослава Колотило, на яку прибуло багато бухарестських письменників, акторів та шанувальників літератури.

Микола Хомич також відвідав і головний осередок Союзу українців Румунії і подарував свої книги для бібліотеки ім. Степана Ткачука. Тут його зустріли письменники Михайло Михайлюк та Михайло Гафія Трайста.

Презентація твору Миколи Хомича, перекладеного румунською мовою, продовжилась у понеділок 20 травня у Сучавській книгарні «Александрія», на якій були присутні голова Сучавської філії СУР Ілля Саучук, голова Яської філії СУР Віктор Григорчук, голова Сучавської організації СУР Лучія Мігок, публіцисти Євсебій Фрасенюк та Коля Курилюк, художник Іван Боднар, який подарував дві з своїх картин авторів та перекладачів роману, отець Михайло Кобзюк, весь комітет Сучавської філії СУР, викладачі українських відділень Сучавського університету та лицею ім. Міхая Емінеску, студенти, учні, журналісти та місцеві читачі.

Літературна «авантюра» не закінчилась у Сучаві, бо у вівторок 21 травня у Чернівецькому Університеті ім. Юрія Федьковича відбулась зустріч письменників Михайла Михайлюка, Євсебія Фрасинюка, Михайла Гафії Трайсти та Миколи Хомича зі студентами. На зустрічі були присутні Борис Бунчук – професор кафедри української літератури, декан філологічного факультету, доценти, кандидати філологічних наук Алла Антофійчук, Лідія Ковалець, Василь Костик, Олександр Попович, Народний артист України Іван Дерда, голова Чернівецької організації НСПУ Василь Джуран, письменники Богдан Мельничук та Мірча Лютюк.

Михайло Михайлюк, Євсебій Фрасенюк та Михайло Гафія Трайста розповіли про українську літературу в Румунії та про культурну і видавничу діяльність СУР.

Михайло ТРАЙСТА

Румунська преса часу про вбивство Симона Петлюри

Що знали українці про Симона Петлюру? Здебільшого, що це «український буржуазний націоналіст», «зрадник українського народу», «погромник». Таким він представлявся у шкільних підручниках, так намагалися представляти його понад 70 років ідеологи колишнього Радянського Союзу.

Але історична правда зовсім інша. З документів, що стали доступними, випливає, що Симон Петлюра – «національний герой», «український Гарібальді», «символ визволення 40-мільйонного українського народу», видатний державний муж і полководець, політик, журналіст і публіцист.

Тому звістка про вбивство Симона Петлюри 26 травня 1926 році в Парижі більшовицьким агентом Шварцбардом сколихнула передову громадськість світу, мала широкий відгук у міжнародній пресі, зокрема у румунській пресі того часу. Подаємо кілька прикладів.

Бухарестський часопис «Кувинтул» так охарактеризував загиблого: «Ім'я гетьмана /отамана/ Петлюри викликав спомин про українську епопею, про героїчну спробу виявити душу нації. Деякий час ніхто не згадував про цю сумну епопею, але нагадав про то Самуїл Шварцбард.»

Газета «Універсул» писала, що Симон Петлюра «був найбільш небезпечним противником більшовизму». «Рідко злочинство буває виконаним так холонокровно та з дикунством більш вирахованим».

Яскраво висловився про злочин румунський історик Ніколае Йорга у часописі «Нямул Роменеск»: «Він /Петлюра/ був нашим приятелем, цей чоловік, якого пронизали кулі мерзенного Шварцбарда. І поборов він цього бравого вояку лише

завдяки перевазі, яку дає тхорям револьвер, що сягає здаля. Хай хто вірить або на вірить в існування української раси, хто знає історію, той не може не визнати історичну нерозривність існування української держави. За народом українським не всі навіть визнають національну мову. Але правда полягає в тому, що в цих краях між Дністром та Доном існують інші зв'язки з Заходом, ніж з Москвою, ба навіть з Петербургом.

Звідси виникає ідея української державності».

Великої уваги надала ганебній розправі над Симоном Петлюрою кишинівська газета «Романія Ноуе», очолювана видатним професором Онісіфором Гібу. Співробітник цього часопису Сімон Лічіу присвятив висвітленню цієї справи аж три великі статті, в яких характеризує український визвольний рух та його значення для Румунії.

«Для нас, бессарабських молдаванів, – пише автор, – які перейшли через ті ж важкі умови та боротьбу задля досягнення національного ідеалу, фігура Симона Петлюри назавжди останеться символом та зразком патріотичного демократизму й самопожертвування на користь свого народу /.../. Втрата, яку поніс український народ, величезна, а може, й незамінна.»

М. МИХАЙЛЮК

/За «Симон Петлюра – засновник «Тризуба», Букрек, Чернівці, 2006

Діяна і Антонета були моїми ученицями у дитячій садочку. Вони підросли, стали ученицями восьмирічної негостинської школи, перейшли до Серетського ліцею, а потім стапи студентками українського відділення у Сучаві. Вчилися дуже добре і стали викладачками рідної мови. Діяна викладає і французьку мову в Негостині і в Балківцях, а Антонета українську мову у ліцеї «Лацку Воде» у Сереті.

Вони дуже серйозні професорки, їх учні беруть участь у різних конкурсах з української мови, олімпіадах, декламуванні української поезії, днях рідної

ДІЯНА І АНТОНЕТА

мови, де забирають багато премій. Вони дуже добрі приятельки.

Негостинські учні продовжують навчання в ліцеї міста Серет і роблять честь викладачам і своїм родичам. Моя внучка Чезара, учениця IX-го класу, була на українській олімпіаді і взяла II-у премію у 8-ім класі під керівництвом Діяни, а тепер I-у премію під наглядом Антонети, на національній фазі Олімпіади з української мови. Я дуже рада, що діти з Негостини знають говорити, читати і писати по-українськи, бо не можна забувати рідну мову.

Діяна Фрасинюк і Антонета Крайнічук борються за нашу рідну мову, тому у них гарні результати, стараються, щоб діти не забували наші звичаї і традиції. Обидві роблять честь Негостині.

Антонета і Діяна

Вони члени українського вокального гуртка «Негостинські голоси». Люблять українську пісню і передають цю любов і своїм учням.

Феліція ГРИГОРАШ
Фото авторки

Національна фаза Конкурсу

Сігету Мармацієй 17-19 травня

**А ти їй дай такий отвiт:
Який прекрасний майський цвіт,
Весна iде, красу несе,
А в тiй красi радiє все.**

(Українська народна пісня)

Ці слова відомої загальнолюбленої української пісні мені здавалися найпідходящими для Східнокарпатського простору, якого ми долали – я, член журі, та учні-учасники Сучавського повіту в **Національній фазі Конкурсу декламування української поезії** – не так нашим транспортним засобом, як окриленими сподіваннями підняти рідну українську поезію до рівня красоти гір і полонин, що стелили нам казкову путь, але й згармонізувати її, хоча б і на мить, з таємним шелестом букв та смerek, із дзюрчанням швидкотекучих потоків чи з нескінченною симфонією пташиного оркестру.

Ця подорож почалася з міста Серету, де існує у ліцеї «Лацку Воде» відділ української мови, IX-XII класи, – та закінчилась у місті Сігету Мармацієй, де існує єдиний український ліцей в Румунії ім. Тараса Шевченка.

З приходом нас привітав у елегантному готелі «Нова» голова Марамороської повітової філії СУРу, відомий і невтомний культурний діяч **Мирослав Петрецький**, за проектом котрого започаткувався тому 13 літ виценазваний Конкурс. Народна мудрість спостерігла, що добре діло перевіряється його продовженням, а тринадцятий випуск цього змагання демонструє мудрий задум голови та проводу філії.

Офіційне відкриття

Участь в цьому Конкурсі взяли учні-переможці повітової фази з повітів **Арад, Ботошани, Караш-Северін, Сату Маре, Сучава, Тіміш, з Мараморощини** та вперше з повіту **Тулчі**, на рівнях початкового навчання, підготовчий клас – IV, V-VIII класи, та ліцеїсти IX-XII класів.

Конкурс розгортався у відповідному місці, тобто в **Українському ліцеї ім. Тараса Шевченка**, урочисто приготвленим до такого особливого заходу.

Честь розпочати урочисте відкриття **Національної фази Конкурсу декламування української поезії** належить головному ініціатору та організатору цього плідного заходу, **голові Марамороської філії СУРу, пану Мирославу Петрецькому**. Він підкреслив постійну підтримку СУРу в організуванні цієї культурної події такого розміру та надію, що конкурс продовжуватиметься хоча б до 50-ої фази!

Він наголосив на користі цього змагання: вже тринадцять років минуло, як, почергово, наші молоді покоління шкільного рівня користуються можливістю показати своє вміння володіти рідною мовою, виявити талант виконавця та неабиякі здібності чи то початкового, чи вже вправного митця-декламатора.

За традицією нашої християнської віри добре діло починає завжди молитвою до Господа на поміч корисному діянню. Отож, пан голова запрошує **преподобного отця-пароха української місцевої церкви Миколау Лаврука** відслужити святу службу.

Запрошуються до вітального слова представники місцевих авторитетів, Посольства України в Румунії, політичні та громадські діячі, педкадри.

Мер міста Сігету Мармацієй Хорія Васіле Скублі зауважив, що, всупереч дуже багатьом подіям, які відбувалися того дня в муніципії, не дозволив собі не прийти, хоча

б на кілька хвилин, на особливу подію української складової багатонаціонального етносу міста, котру оцінює від щирого серця, тому що вона існує здавна в його душі. При нещодавній зустрічі з українськими представниками прикордонної поліції він сказав, що полюсом українсько-румунських відносин є місто Сігету Мармацієй, тому що саме тут відбуваються найголовніші культурні події української меншини.

Поздоровляє всіх і бажає багато успіхів учасникам!

Під оплесками переповненого залу, в атмосфері урочистості, вітає відкриття Національної фази Конкурсу головний представник українства в Румунії.

Микола Мирослав Петрецький: Христос Воскрес! Вітаю Вас в якості депутата в Парламенті Румунії і голови СУРу, і ґазди, бо обрав нещодавно за місце проживання місто Сігет. Гордий тим, що Конкурс відбувається саме тут і саме в Українському ліцеї ім. Тараса Шевченка, в святої домі українського духу. Це не просто величаві слова, це оцінка того великого зусилля, витраченого для його заснування, існування та підвищення статусу, за котре гратулюю директора ліцею **Васіля Куриляка**, бо його старання та ініціатива організувати тут цей Конкурс показує вагомість цього закладу для української меншини Мараморощини, Румунії в цілому, та для плідних культурних відносин Румунії з Україною.

Гордий ще тим, що зростає рівень виконання, а головне рівень участі; цього року долучився повіт Тулча, а я надіюсь, що скоро братимуть участь представники усіх дванадцяти повітів, де маємо повітові філії.

Недавно, я був запрошений на телепередачу «Співжиття» разом з секретарем Департаменту міжетнічних відносин, де обговорювалися можливості зберігання та заохочення молоді вивчати рідну мову Там я сказав: *Якщо буде існувати постійна і спільна праця між школою, церквою, родичами, Міністерством освіти, СУРом та ДМВ, то такий напрямок набере позитивних результатів.*

Даний Конкурс є одним із таких позитивних показників у плеканні рідної української мови.

Ми будемо робити все, що залежить від нас, для подальшого просування цього конкурсу, для розгортання інших культурних подій, бо і таким чином допоможемо затримувати охоту до засвоєння рідної мови і використання її в здобутті певних професій: викладача, прикордонника-поліцейського, службовця СБР, перекладача, журналіста/публіциста і ін.

За моїми інформаціями, багато молоді побоюється брати участь в таких конкурсах або в отриманні певних професій з причини, що не володіють достатньо українською мовою, але треба переконати себе, що першим кроком є участь в культурних подіях, потім вчитись у школі, читати-читати-читати, а все решта прийде безсумнівно! Обіцяю підтримувати Вас інституційно і особисто. Хай вічно живе наша рідна українська мова, бажаю успіхів кожному з учасників конкурсу! Дякую за увагу!

Його Ексцеленція, радник Посольства України в Румунії Євген Левицький щиро вітає учасників Конкурсу, організаторів цього заходу, представників українських організацій, всіх українців Румунії, тому що ця надзвичайна культурна подія відповідає саме головній цілі їхнього існування – збереження рідної української мови.

Передає вітання від **Посла України в Румунії, Його Ексцеленції Олександра Банькова**, котрий бажає всім учасникам

Євсебій ФРАСИНЮК

Фото автора

(Продовження на 9 стор.)

декламування української поезії

(Продовження з 8 стор.)

Конкурсу великих успіхів та плідних духовних досягнень, вітає зокрема провід СУРу, його голову, пана Миколу Мирослава Петрецького, організаторів Конкурсу, зокрема пана Мирослава Петрецького, за таку вагому подію у просуванні рідної мови, у піднесенні її до такого високого рівня вживання, в якому збуджуються таланти і творчі натхнення.

Щойно в Україні був прийнятий Закон про українську мову, сказав вельмиповажний гість, в якому, згідно з його передбаченнями, надається можливість всім меншинам вживати рідну мову, розвивати рідну культуру, зберігати прадідівські традиції та звичаї, але і засвоювати на відповідному рівні державну українську мову.

Україна винагороджує переможців цього Конкурсу відпочинком у таборі для учнів в Одесі, близько 100 місць чекають вас влітку пробути прекрасно і корисно час в учнівських курортах.

Бажає всім успіху!

Запрошена до слова, **Люба Хорват, генеральний секретар СУРу та голова Сатумарської повітової філії**, призналась: Я просто щаслива сьогодні, бо тут відбувається надзвичайна подія плекання рідної мови у душі і в розумі молодого покоління, а це найсильніша запорука нашого подальшого існування.

Я не тільки бажаю вам успіхів, сказала вона, але вже і gratulюю за високі отримані премії і щиро дякую за увагу!

Старший радник Дирекції освіти мовами національних меншин у Міністерстві національної освіти в Румунії та голова Комісії СУРу з питань науки та освіти, пані Ельвіра Кодря, вітає всіх присутніх на цьому особливому заході та висловлює приємність бути разом і поруч як з учасниками Конкурсу, так і з організаторами та гостями.

Підвищення рівня володіння українською мовою, наголошувала вона, вимагає не тільки правильного засвоєння її в школі, а це є найголовнішою складовою процесу її вивчення, але й безліч відповідних заходів вживання рідної мови, які СУР, на його честь, проводить постійно і добре організовано.

Якщо звернутись тільки до Олімпіади з української мови, що недавно відбулася в Ясах, та Конкурсу Історія і традиції української мови, змагання що пройшло в Сучаві, де Ілля Савчук та Лучія Міжок створили прекрасні умови для розгортання заходу, то вже можна збагнути виміри старання проводу СУРу в цьому напрямку.

Ці конкурси, незважаючи на перепони різного виду, демонструють нашу любов до української мови, рішучість у її збереженні, розвитку та збагаченні. Якщо сягнемо і рівня її корисності для нашого життя-буття, то українська мова повік не пропаде.

Запрошена до вітального слова, **генеральний інспектор Повітового шкільного інспекторату Мараморощини, пані**

Джеорджета Тріф, щиро поділилась своїми поглядами відносно виховних заходів СУРу:

Коли буваю серед української меншини під час її культурних подій, я відчуваю завжди велику радість. Це не формальні слова, а прямо оцінка вашого зусилля, в першу чергу зусилля педкадрів, вселяти в розум і душу молодого покоління любов до рідної мови, бо я спостерегла, що серед вашої громади віддано працюють безліч

фахівців, котрі керуються, по-перше, любов'ю до свого діла, а не тільки службовими обов'язками, а це є основний секрет успіху в будь-якій галузі людського діяння.

Організувати Конкурс-фестиваль декламування поезії сьогодні – це справді високо культурна подія. Хто читає та ще й декламує поезію на материнській мові, показує не тільки глибоко-високий рівень культури та любов до рідного, але й неабияку чуттєвість та любов до краси.

Мене постійно полонять ваші прекрасні народні костюми, в яких я бачу гідність, а цю традицію передаєте з покоління в покоління.

Дорогі діти, поезія – це найкрасивіша частина літератури будь-якого народу, якщо ви її полюбили, то я щиро gratulюю вас, якщо ваші вчителі вселили у вашу душу цю любов, я gratulюю їх, а якщо і родичі ваші підтримують вас у цій любові, то я щиро шаную їх. Успіхів усім вам!

Шкільний інспектор з української мови у Повітовому інспектораті Мараморощини, пані Сімона Малярчук, вважає зібрання цього Конкурсу великою українською сім'єю, бажає щоб відзначились найкращі з найкращих, вітає всіх, оцінює нелегку працю організаторів і вважає сьогодні Український лицей ім. Тараса Шевченка в Сиготі великим спільним домом української мови, зокрема української поезії.

Шкільний інспектор для української мови у Повітовому Інспектораті Сучави, пан Ілля Савчук, щиро дякує організаторам за прекрасні умови створені для справжнього конкурсу, висловлює радість, що Сучавський повіт представляє сильну команду конкурентів, добре підготовлених буковинськими вчителями української мови, а вони, учні, з нетерпінням чекають показати свої знання та артистичні вміння. Бажає всім великого успіху!

Голова Тульчанської повітової організації СУРу, Дм. Черненко, вперше супроводжує групу учнів-учасників у національній фазі Конкурсу декламування української поезії, а це вважає добрим початком для посилення зацікавлення у вивчанні рідної української мови.

2. Розгортання Конкурсу, декламування та преміювання

Першими виступили найсміливіші конкуренти, учні-переможці у повітових фазах, підготовчих класів. Виконували з ніжністю притаманною їхньому віку, але чітко вимовляли поетичні слова та вирази на рідній українській мові.

Слідували першо-, друго-, третьо- і четвертокласники. Декламували вони з переконливістю правильного вивчення тексту, сприйнятого ними меседжу ліричного тексту і з любов'ю ділились цим з публікою.

Починаючи з четвертого класу по восьмий клас, від конкурентів вимагається і прочитати на перший погляд фрагменти з текстів дитячої літератури, обраних членами журі. Для лицеїстів вимоги ускладнились в тому, що конкуренти повинні були передати коротко і зміст прочитаного.

Конкуренти представлялись і декламували на гарному рівні, продемонстрували серйозну приготовчу працю, своєрідні артистичні здібності, вшанували віддану працю викладачів та щире піклування родичів, що завдало членам журі нелегкої праці в оціненні та правильному надаванню балів, щоб встановити такий порядок преміантів:

(Закінчення на 10 стор.)

Національна фаза Конкурсу декламування української поезії

(Продовження з 9 стор.)

1. Підготовчий клас:

I Премія: Брумар-Малярчук Алесія – Кричунів, Мараморощина;
II Премія: Семенюк Саша – Вишня Рівня, Мараморощина;
III Премія: Мартинюк Біанка-Ніколета – Калинешти-Енаке, Сучава;
Відзнака: Ганчік Даніел – Дуд, Тіміш;

2. Перший клас:

I Премія: Проданюк Деніса-Лариса – Вишня Рівня, Мараморощина;
II Премія: Бойчук Константин – Балківці, Сучава;
III Премія: Карпа Теодора – Дуд, Тіміш;
В. Пряла Беатріс – Щука, Тіміш;

3. Другий клас:

I Премія: Козарюк Олександр – Негостина, Сучава;
II Премія: Матвічук Делія – Кричунів, Мараморощина;
III Премія: Петрік Матей-Петру – Корнуцел, Караш-Северін;
В. Бензар Марія – Тирнова, Арад;

4. Третій клас:

I Премія: Богар Йонела – Поляни, Мараморощина;
II Премія: Колопельник Сіміна – Ремети, Мараморощина;
III Премія: Григорчук Чезаріна – Негостина, Сучава;
В. Турчін Камелія-Аура – Щука, Тіміш;

5. Четвертий клас:

I Премія: Курак Дарія – Поляни, Мараморощина;
II Премія: Іванчук Ралука Сімона – Киндешти, Ботошани;
III Премія: Кубаш Джулія – Петроаса Маре, Тіміш;
В. Бензар Жоана – Тирнова, Арад;

6. П'ятий клас:

I Премія: Фрасинюк Каріна – Негостина, Сучава;
II Премія: Явороський Маріян – Вишавська Долина, Мараморощина;
III Премія: Петрік Андрея-Деніса – Дарова, Тіміш;
В. Петрік Елісабета-Аліна – Нац. Коледж, Карансебеш, Караш-Северін;

7. Шостий клас:

I Премія: Рогнян Патріція – Рускова, Мараморощина;
II Премія: Машніца Йонела – Бетхаузен, Тіміш;
III Премія: Торак Йонела – Ульма, Сучава;
В. Цупер Олександра-Марія – Корнуцел, Караш-Северін;

8. Сьомий клас:

I Премія: Яворовський Марія – Вишавська Долина, Мараморощина;
II Премія: Шойман Анна – Балківці, Сучава;
III Премія: Біліч Ясмiна – Бирна, Тіміш;
В. Аніцулесей Деніса – Міхайлени, Ботошани;

9. Восьмий клас:

I Премія: Калинюк Кріна-Джорджіяна – Вишня Рівня, Мараморощина;
II Премія: Грездак Даніела-Анна – Щука, Тіміш;
III Премія: Корона Родіка – Балківці, Сучава;
В. Петрік Самуел – Тирнова, Арад;

10. Дев'ятий клас:

I Премія: Месарош Олександра – Тех. ліцей «Юлія Хаждеу», Тіміш;
II Премія: Періжок Габріела Юліяна – Тех. кол. «Лацку-Воде» Серет, Сучава;
III Премія: Кіфа Наомі – Тех. ліцей «Юлія Хаждеу», Тіміш;

11. Десятий клас:

I Премія: Бружа Афанасій – Семінар Богословія м. Сучава;
II Премія: Шмуляк Еміліо – Пед. ліцей ім. Тараса Шевченка, Сігету Мармаціей;
III Премія: Брашовяну Діяна – Тех. ліцей «Юлія Хаждеу», Тіміш;

12. Одинадцятий клас:

I Премія: Лева Флоріка – Пед. ліцей ім. Тараса Шевченка, Сігету Мармаціей;
II Премія: Кості Козмін – Тех. кол. «Лацку-Воде» Серет, Сучава;
III Премія: Турчін Деніса-Діяна – Тех. ліцей «Юлія Хаждеу», Тіміш;

13. Дванадцятий клас:

I Премія: Перожук Світлана – Пед. ліцей ім. Тараса Шевченка Сігету Мармаціей;
II Премія: Костюк Чезара – Тех. кол. м. Радівці, Сучава;

Відзначились вперше з Тульчанського повіту учні-конкуренти Гусаренко Олександра, сьомий клас, с. Мурігіол та Лівасенко Татяна Йонела, десятий клас Економічного коледжу м. Тулчі, приготувані викладачкою **Штефаною Черненко**.

Вагомість цього особливого заходу була б недооцінена, якщо б не назвали імена всіх викладачів, котрі фахово підібрали, взагалі, найпідходящі вірші для кожного рівня віку, віддано попрацювали, щоб створити в душі

кожного учня-конкурента певний ліричний стан декламування, викликати любов до краси як внутрішньої, так і зовнішньої. Це насправді подвижницька праця, а вони заслужили безмежну шану: **Боцок-Малярчук Ана, Брумар-Малярчук Оля, Петрецька Лариса, Чінар Міоара, Роман Лівія, Кубаш Маріяна, Семенюк Мірела, Захаріє Ана, Фрасинюк Діяна, Доброцький Маріяна, Сабо-Кондрей Марія, Реуцу Ірина, Смечкаш Йон, Руснак Міхаєла, Штюбіану Анка, Мачан Ольга, Ватаманюк Юліяна, Головчук Марія, Кирстян Нарчіса, Бабота Юліяна, Бобік Михайло, Бобік Лівія, Ганціг Анна, Мігок Лучія, Кравчук Міхаєла, Манзур Віолета, Крайнічук Антонета, Кодря Емілія та Штефан Джорджета.**

Вважаю, що гасло, яке вони прищепили своїм учням, напевно, звучить так: **«Любіть рідну українську мову і вона полюбить Вас!»**

Книгарня «Александрія» – 20 травня

Від дореволюційних часів зустрічей наших письменників з читачами на Буковині в рамках «Місячника книги на селі» та по нині – це перша подія безпосереднього контакту читачів з творцем красного слова з України з нагоди презентації нововиданого літературного твору. І, як зазвичай, добре діло потребує першої «жертви», то напросився на «мученицьку» працю організатора такого заходу відомий талановитий український письменник та перекладач румунською мовою Михайло Гафія Трайста.

Книгарня «Александрія» – символічна назва – розташована на проспекті Джордже Енеску у Сучаві, стала духовним проспектом-виставкою різних книговидавань, а тематика представлених книг відповідала читачьким смакам відвідувачів. Стенд книг українського письменника Миколи Хомича, зокрема переклад румунською роману Михайлом Трайстом під назвою «Dresorul de timp», в оточенні амфітріонів дому книги, теплощиро приваблював читачів.

Запрошені на цей духовний бенкет були голова Сучавської повітової філії СУРУ Ілля Савчук, Іван Кідещук, Коля Курелюк, Віктор Григорчук, голова Яської повітової філії СУРУ, Євсебій Фрасинюк, голова Сучавської міської організації СУРУ, викладач української мови пані Лучія Міжок разом з своїми учнями-ліцеїстами, студенти українського відділу Університету «Штефан чел Маре» – Сучава.

Дякуючи щиро директору цього Центру книги за створені умови, **Михайло Трайста** вітає шановну публіку і запевняє любителів писаного слова, що пропонована книжка на зустрічі є складовою сучасної української літератури, відповідає духовним пошукам сучасного читача. Автор, за фахом лікар, надрукував оцей перший роман 2012 року, на 52-му році свого життя, а це було добрим початком, бо досі надруковано ще шість.

Автор погодився назвати роман румунською мовою «Дресирувальник часу» (Dresorul de timp), тому що головний персонаж це лікар-хірург, який пробує своїм фахом зупинити старіння людського тіла, навіть повернути молодість, але саме час уводить його в неочікувану авантюру цього неповторного виміру в житті-бутті людини і виліковує самого лікаря...

Роман побудований різними планами, історичним, любовним, пригодницьким, написаний захоплюючим стилем, приємно читається, легко перекладається...

Запрошений познайомитись з потенцій-

Презентація у Сучаві роману українського сучасного письменника М. Хомича – «ЧАС» у перекладі румунською мовою Михайла Гафії Трайсти

Другий зліва – М. Хомич

ними читачами, пан **Микола Хомич** признається, що вперше в Румунії, але враження надзвичайне і він, нарешті, збагнув, що народи, український та румунський, зв'язані з прадавніх часів славнозвісною культурою Трипілля-Кукутень, символи-мотиви якої знаходимо і сьогодні на вишивках народних костюмів обох народів. Для українців вишиванка – це другий державний прапор.

Обопільному пізнанню – зауважує український митець – наших народів сприяють і письменники. Емінеску, наприклад, перекладений на українську мову, а Шевченко – на румунську, а це дозволяє пізнавати краще один одного, поглиблювати дружні культурні стосунки.

Як український народ, так і румунський, пройшов тяжкий період комуністичного режиму, зміна виявилась нелегкою, менталітет та філософія життя вимагають часу, терпіння і правильного розсуду.

Мої персонажі проходять цей часто тернистий шлях, а ви матимете нагоду пізнати це, можливо, навіть ідентифікуватись з декотрими, і разом віднайти правильну життєву путь. Це була б моя велика радість!... – сказав він.

Новопоявлена книжка – це духовний новонародженець, а введення її в читацький обіг – це духовне її охрещення – сказав автор цих рядків – і я вітаю «батьків» та дякую за такий цінний внесок до духовної скарбниці наших народів. Мені відомо, що автор написав 2-3 романи на історичну тематику, але й відомо усім нам, що за минулого режиму історія примушена була служити певним ідеологічним цілям, а не бути вчителем життя-буття. Заголовки привабливі – «Територія брехні» та «Загадка гробниці» – і я переконаний, що зміст цікавий, з нетерпінням жду прочитати їх.

Ми дізнались, що головним персонажем роману є лікар-хірург, який пробує вилікувати ампренти часу на тілі людини, але пере-

конаємось, прочитавши книжку, що справжнім лікарем нашого тіла є ЧАС, котрий надає певної краси кожному нашому віку, за умовою не пробувати обманювати його!...

Ілля Савчук навів кілька необхідних інформацій про українську меншину на Буковині. Цей мальовничий історичний край є складовою дванадцяти повітів Румунії, де компактно проживають українці. За останнім переписом в Сучавському повіті офіційно задекларовано коло 6.000 українців. У місцевостях, в котрих проживають понад 20% українців, учні вивчають рідну українську мову як предмет, існують відділ української мови в технічному коледжі «Лацку-Воде» м. Серет та відділ української мови та літератури в Університеті «Штефан чел Маре» у Сучаві. У приміщенні повітової організації СУРУ існує бібліотека української літератури. Ми гордимось значною кількістю українських письменників, публіцистів, журналістів, які постійно друкуються в наших часописах. Ваші твори віднині збагачуть книговий фонд нашої бібліотеки.

Публіцист **Коля Курелюк** признається, що вперше бере участь у презентації ново-виданої книги, але переконаний, що Час вилікує його, хоч знає з швейцарською точністю, що Час не можна повернути в житті людини, тільки на годиннику це вдається!...

Відомий буковинський художник **Іван Боднар**, котрий щойно повернувся з Тімішори, де брав участь у виставці побратимів по фаху, прилучився щиро до похвальних та мудрих слів попередніх промовців і дарує

обом «батькам» роману «Час» дві свої картини. Миколі Хомичу дарує картину «Схід сонця», бажаючи, щоб сонце сходило постійно в його творчому дусі та в душі України і всіх українців світу, а Михайлу Трайсті картину «Зима» з наміром заморозити все зло світу, а за допомогою духовного тепла і світла літератури повернути людям мир, щастя і добро!

Під час дружнього фуршету читачі отримували автографи, увічнювали зустріч фотознімками.

Євсебій ФРАСИНЮК

Фото автора

КНИГА, ЩО З'ЄДНАЛА ДВА БЕРЕГИ ТИСИ

«Україна-Румунія: мости народної дипломатії» – ця книжка побачила світ у львівському видавництві «Растр-7» за фінансової підтримки гендиректора австрійсько-українського підприємства ТОВ «Фішер-Мукачево» Василя Рябича. В ній розглянуто широке коло питань українсько-румунської співпраці. Ми звернулися до автора, доктора біологічних наук, професора, заслуженого природоохоронця України, почесного громадянина румунського міста Вішеу де Сус, заступника директора Карпатського біосферного заповідника, поважного автора «Голосу України» Федора ГАМОРА, щоб він розповів про книгу та перспективи двосторонньої співпраці й нинішнього життя великої громади українців у Марамороських горах. Чому, на відміну від деяких сусідів, так слабо допомагає співвітчизникам Україна?»

ДЛЯ ЧОГО РУЙНУВАЛИ МОСТИ?

– Федоре Дмитровичу, що ви хотіли донести до читача насамперед?

– Перше: розкрити 20-річний досвід успішної участі Союзу українців Румунії та українського Карпатського біосферного заповідника в процесі розвитку україно-румунської транскордонної співпраці на Мараморощині.

Друге: привернути увагу до екологічних і соціально-економічних проблем пообч кордону в цьому унікальному в природничому та історико-культурному аспектах регіоні, що лежить у верхів'ях басейну Тиси на кордоні України (Закарпатська область) та Румунії (повіт Марамуреш).

Третє: нагадати, що в повоєнний час багато українців з лівобережжя Тиси (близько 40 тисяч душ), зокрема у Вишівській долині, перейшли до Румунії. А мости, які з'єднували розділені кордоном села Бичків, Луг і Трибушани (нині Ділове) та інші, були зруйновані. Пасажирські потяги перестали ходити через Валя-Вішеулуй до Рахова із Будапешта та Праги. Все це ізолювало українців, які живуть у Румунії, та погіршило зв'язки між їхніми родинами там і тут. А за населеними пунктами на ділянці кордону, де живуть українці, і в Румунії, і в Україні, закріпився статус депресивних територій, де панує бідність та безробіття.

Четверте: непокоїть, що, попри 20-річні зусилля громадськості, науковців, місцевої влади та навіть прийнятого за моєї ініціативи окремого доручення Президента України, так і не вдалося відновити зруйнований міст через Тису між селами Ділове і Валя-Вішеулуй. Заростає лісом і споруджена понад 120 літ тому українська частина транскарпатської залізниці – між Раховом та україно-румунським кордоном. Надто повільно запроваджується процедура спрощеного перетину держкордону. Не реалізовано й затверджений Кабміном України ще в 2007 році проект створення українсько-румунського біосферного резервату в Марамороських горах, інші важливі проекти співробітництва між прикордонними нашими та румунськими територіальними громадами тощо.

От і постає питання: «А чи можна подолати зведену ще сталінським режимом «залізну завісу» на україно-румунському кордоні на Мараморощині?»

– І все-таки минулі два десятиліття стали переломними й у свідомості українців, що живуть по обидва боки Тиси, й у нових можливостях посттоталітарних суспільств України і Румунії...

– Це правда. І в книзі багато сказано про екологічні, соціально-економічні та історико-культурні аспекти розвитку прикордонних територій. Все це обговорено на міжнародних конференціях, семінарах, круглих столах, влаштованих Карпатським біосферним заповідником і Союзом українців Румунії.

– З Києва до Рахова загуркотів потяг. Ви свого часу добивалися цього на сторінках «Голосу України». Але ж ви б хотіли, аби той поїзд ходив, як і 100-120 років тому, з Рахова до Відня й Праги?..

– Скажу більше: якби не було моїх публікацій у «Голосі України», то цей потяг ще й досі, може, не «загуркотів» би. Коли ми обстоювали перед Укрзалізницею ідею потягу Київ-Рахів, ці статті були важливим аргументом.

А зараз із Рахова, «гуцульського Парижа», є маршрути (і рентабельні!) Харків-Рахів та Одеса-Рахів. Вважаю, що стримування проектів із відновлення руху потягів за історичними напрямками Рахів-Будапешт, Рахів-Прага, а тим більше до Румунії є стратегічна помилка.

ПЕРСПЕКТИВА

– Тут варто додати, – продовжує професор Гамор, – що за моєю пропозицією, одним із пунктів Стратегії розвитку Закарпатської області до 2020 року є «Відновлення історичних маршрутів через м. Рахів до Румунії, Угорщини та Чехії».

Хочеться, щоб це реалізувалось, як передбачає Стратегія, не пізніше 2020 року.

ЧОМУ СОРОМНО ЗА ДЕРЖАВУ

– Майже дві третини українців, що нині живуть в Румунії, – мешканці історичної Мараморощини. Вони палкі прихильники нашої країни. А чи відчують якусь підтримку з боку Української держави?

– Нам мало відомо про таку допомогу. Є враження, що в нашої держави не вистачає розуміння в необхідності підтримки українських громад у Румунії.

Про це свідчить хоча б описана у книзі історія зриву (через відсутність реальної підтримки місцевих українських чиновників та відверте ігнорування ними президентських і урядових доручень) реалізації (за кошти програм прикордонної співпраці Євросоюзу в 2006–2018 роках) проекту румунської комуни Бистра щодо відбудови автомобільного мосту через Тису. А він у край необ-

хідний українським громадам по обидва боки кордону.

Потребує підтримки й вивчення української мови в школах сіл, де компактно живуть українці. Бо є тривожні тенденції. Редактор газети Союзу українців Румунії «Український вісник» Михайло Михайлюк зазначає: якщо раніше в кожному такому селі в Румунії була українська школа, діяло чотири українські ліцеї та дві педшколи, то нині залишився, і то в плачевному стані, один ліцей в місті Сігету-Мармаціей. Українська мова в школах уже не основний предмет. Упав загальний інтерес до її вивчення. Торік в українському ліцеї було заплановано два класи на 28 місць кожен, а сформовано лиш один, і той не повний.

За останні два десятиріччя кількість громадян, котрі під час перепису 2011 року ідентифікувались у Румунії як українці, зменшилось майже на 16 тисяч осіб, зараз їх близько 50 тисяч, з яких понад 60 відсотків мешкають на Мараморощині.

Якщо порівнювати підтримку, яку мають угорці Закарпаття від угорського уряду, і як допомагає Україна українцям, зокрема на Мараморощині, то стає соромно за нашу державу.

– І все-таки міст через Тису в районі села Ділове буде споруджений? Адже місія книги, вважаю, на це й націлена...

– Горяни мають твердий характер, тож буде-мо й надалі долати труднощі.

ВИСНОВОК

Мусимо, як передбачено українсько-румунськими угодами та двосторонніми меморандумами і протоколами між радою повіту Марамуреш і керівництвом Рахівського району, Карпатського біосферного заповідника та природного парку «Гори Марамуреш», відновити рух пасажирських потягів через Рахів та Вишівську долину до Сігету-Мармаціей і Клужа-Напоки, відбудувати міст через Тису між селами Ділове та Валя-Вішеулуй, завершити процедуру створення українсько-румунського транскордонного біосферного резервату в Марамороських горах тощо – така мета професора Гамора.

Додає оптимізму, що в розпорядженні уряду України від 21 листопада 2018 р. № 892-р «Деякі питання збереження української частини природного об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Букові праліси і давні ліси Карпат та інших регіонів Європи і сталого розвитку прилеглих до нього територій», на наше прохання, знову доручається Мінрегіону, Мінеконом розвитку, Мінінфраструктури, ДФС, Держприкордонслужби, МЗС та Закарпатській ОДА забезпечити проведення консультацій з румунською стороною щодо (відновлення) мосту через Тису та відкриття міжнародного пункту пропуску через держкордон у тих місцях.

Дуже сподіваємось, що нас на цей раз почують.

**Вів розмову Василь НИТКА. Рахів
Закарпатської області.**

**(ГОЛОС УКРАЇНИ № 92 (7098)
СУБОТА, 18 ТРАВНЯ 2019)**

Михайло МИХАЙЛЮК

ПОЗИЧЕНИЙ КІТ

(трафунки)

Вуйна Линця, спершись грудьми на хвіртку, зорить за вулицею. Іноді прикладає долоню остришком до очей і пантрує за третім завулком, що весь у вербах в кінці цвинтаря, звідки мала б показатися Марічка, яка їй доко- нечно потрібна.

Минає Панорця, вітається й питає:

– Кого визиращ, Линцю? Когось з сиром і сметаною? Сьогодні жінки не дуже то ходять на пляц продавати...

– Сир і сметану купую раз на тиждень, у вівторок, від Параски Гулаєвої. Вона вже знає і не мене хати, гукне, якщо я не вздрію, – наче ображена відмахується вуйна Линця. – «Нашу»

Марічку чекаю, а її чомусь нема й нема. Видно, десь забалакала, бо рот в неї, як терлиця, а язик, як праник. Поки комусь кісточки не переміє, то й волами не зрушиш з місця.

– А чого тобі треба від неї? – рада погомони- ти Панорця з подружкою молодих літ, з якою на гулі ходила. – Може, до сапання? Таж, вижу, на городі у тебе курудзи вже висапани, а підгорта- ти ще зарано.

– Не до сапання мені, інший клопіт маю, аж голова болить, – жаліється вуйна Линця.

– А що, щось зле тобі сталось? – жадібно випитує Панорця.

– Не питай, жінко, бо знову заплачу. Кіт мій здох, – болісно зітхає вуйна Линця. – Старий вже був, зуби повипадали, сліпий на ліве око, але до мишей страх який спритний був. Знали фрику¹ від нього. А тепер на голову лізуть.

– А ти що, Марічку замість кота хочеш наймити? – пробує повернути все на жарт Панорця.

– Тобі до сміху, а мені до плачу, – хмурніє, як погода на дощ, вуйна Линця. – Ти знаєш, яка то хата без кота?

– Та яка? Хата як хата. Я вже й забула, відколи не маю кота і нічо мені не сталося, – веде своє Панорця.

– Бо спиш каменем, як убитая, знаю тебе. І так хропеш, що всі миші ховаються у дучки – не треба й кота. А я ночами не сплю, у голові шумить, як у жорнах, бухкає, болить, а тут ще й миші шкря- бають, лазять по стінах, дріблять, гейби горох котили по підло- зі, пищать, гризуться, паскудять усюди, – заторохтіла вуйна Линця, наче боялася, що Панорця не вислухає до кінця й піде собі.

– Гей, жінко добра, не торохкоти, а скажи, причому тут Марічка? -оговтала вуйну Панорця.

– Хочу кота в неї позичити, хочби на тиждень. Бо кого не розпи- тувала – нема, не можуть, самим кіт позаріз потрібен.

Від подиву Панорця ледве не вдавилася словом. А оговтавшись, питає огірчену подружку молодих літ:

– А ти, Линцю, не могла десь напитати котятко? Вигодувала б і мала би свого кота, а не позиченого, тьху на тебе!

– Легко тобі говорити! А спробуй знайти у когось котика: та собі тримає, бо лиш одне вкотила кітка, друга потопила котинет у мустівці, третя на сміх бере, як оце ти, – спересердя скаржиться Линця на свої невдачі.

Із провулка показується і Марічка. Видно, розстроєна, бо розма- хує руками і дулі комусь суче, здається, щось бубонить собі під ніс.

З наближенням Марічки, похмурість з обличчя вуйни Линці мов водою змilo, воно стає улесливим, а з її вуст мед ллється:

– Но як, Марічко-душко, подумала? Подумала, подумала, з лица видко, – защебетала вуйна, – знаю, що не лишиш стару жінку у біді. Таж ми якась фамілія приходимося, – значуще кидає Линця.

– А яка там фамілія, пес вашого діда спав на призьбі мого діда, або, як кажуть, третє ребро від сра.и, – відпирається Марічка. – Мені й самій кота потрібно, та хай вже, але то таке дике, таке дике, що не підійдеш. Сичить, плюється, дряпається, що очі може вам видерти, –бідкається власнича кота. – Та й чорний, як дідько, лиш очима світлий у темності, – пробує відрадити.

– Це вже мій клопіт, Марічко солоденька. Я йому молочка теп- ленького, м'ясу курячого, ковбаски купованої – відразу

приблindиться, – аж виспіває вуйна Линця, наче вже бачить кота у своїй хаті.

Тут Марічка не витримує, сплескує долонями і складає їх як до молитви:

– Божечку мій! Ти роби їй добро, а вона хоче геть мені кота зіпсу- вати, чуєте – молочком, м'ясцем, ковбаскою! Та від таких лакіток коцур геть розлінівчиться, миші лізтимуть йому на голову! Жінко добра, ти що – зварювала?

Вуйна Линця відчуває, що передала куті меду:

– Агій на тебе! Не роздирайся! Я хотіла лиш тришки подразнити тебе, бо надто ти вперлася -не даю і не даю кота! Не бійся, не буде він панувати в мене, а буде мишей ловити. Ти лиш дай мені його, дай на тиждень, най наведе порєдок, а потім бери назад своє золотко. Чуєш, лиш на тиждень!

Втручається і Панорця:

– А чому би не дати, Марічко, чому би не помогти жінці? Не хапне кота хороба. Як звикне до якоїсь там лакітки, так і відвикне. Та й Линця не перестаряється, не дмухатиме йому в гузи- цю.

В душі Марічка вже давно здалася, знала, що дасть кота, але не могла отак відразу призна- тися.

– Добре, принесу кота під вечір, а ви вже там дивіться. Не дуже хухайте на нього.

До прийняття кота вуйна Линця готувала- ся, немов до свята. Позамітала в хаті, ліжко застелила, склала вчетверо і поставила в куток чисту ряднину, аби кіт не спав на голій підлозі, помила дві мисочки – одну для їжі, а одну для води котові. Час від часу визирала у вікно – де та Марічка забарилася?

Нарешті зарипіла хвіртка і до хати увійшла Марічка з вузлом у руках, з якого чулося жалібно нявкання.

– Що це ти його у мішок запахала, як поросю на ярмарок, – накинута вуйна Линця на Марічку.

– Міг задушитися, сарака². Дай, най випущу котика.

Кіт чорним клубком вискочив з вузла, зиркнув злим оком на жінок і шмигнув під ліжко.

– Там, там, котик, найбільше мишачих дірок, пантруй, – завор- котіла Линця. – Аби ні одна не сміла показатися в хаті. А бабка вже віддячиться тобі!

Марічка хмикнула, хапнула порожній вузол і, виходячи з хати, не прощаючись, кинула через плече:

– А ви, Линцю, може б і заспівали йому «Котику, хвостик».

– І заспіваю, тобі що – заздрісно? – відрубала газдиня.

Марічка лиш за двері, а вуйна Линця наливає в одну мисочку молока, в другу кладе кусень м'яса і починає лагідно кликати кота, що забився під ліжко: «Ходи до мамки, котик, ходи, хвостик, посмакуй лакітками, бо у твоєї газдині веледної ти і мамалічки студеної не видів. Я тебе так вигодую за тиждень, що вона лусне. А для мишей є ніч. Ти лиш блиснеш на них оком, лиш дух твої від- чують, геть порозбігаються. А мені більше не треба – лиш би не бігали, не шкряботіли, не лазили всюди – дали бабі заснути».

Кіт не витримав запаху їжі, виповз з-під ліжка, вуса у нього настовбурчилися, шерсть на спині піднялася, і він почав підкрада- тися до мисочок, мов до здобичі. Вуйна Линця затамувала подих і відступила в протилежний бік кімнати. Нарешті кіт почав жадібно хлебтати молоко, а потім накинувся на м'ясо. Попоївши, сів на задні лапи і почав смачно облизуватися, недовірливо зиркаючи то на господиню, то на порожні мисочки. Вуйна Линця налила в мисоч- ку свіжої води – аби мав на ніч.

Тієї ночі вуйні Линці спалося солодко, як у дитинстві після мате- риної купелі. І приснилося їй, що з кожним днем позичений кіт їв все більше й більше молока та м'яса, по п'ять разів на день, і ріс, мов на дріжджах – до кінця тижня виглядав не котом, а баранчиком, чи навіть телятком. А вона, дивлячись на те диво, злорадно усміха- лася, смакуючи наперед слова, що їх скаже ошелешеній Марічці: «Забирай собі кота, бо минув тиждень, як ми злагодилися».

Тоді Марічка почне гвагтувати на ціле село, що стара Линця відьма, бо з чорного кота викохала чорного дідька, в якого замість вух – роги, а замість хвостика у реп'яхах – закарлючене хвостище нечистого.

Вона, Линця, реготатиме до сліз, а котище покаже колишній своїй господині велику дулю.

1. Знати фрику – (діал.) мати страх

2. Сарака – (діал.) бідолаха.

Тоді павукові подобалася гімнастика. Він віддавався радо всякій руханці, але найбільше любив спускатися з високих місць по павутині.

– То доперва здорово! – говорив товаришам. – При тім-то виробляються м'язи!

І тепер прив'язав він линву одним кінцем до хреста на церковній дзвіниці, а до другого вчепився сам і стрімголов кинувся вниз. Хоч робив це дуже тихо, все-таки почула це сова і показала голову з вікна дзвіниці. Вона тут мешкала дуже давно, але вдень ніколи не виходила на ясний світ, бо не мирила із сусідами.

– Се велика пані, аристократка якась, навіть не хоче дивитися на людей, – кричав на даху горобець.

– Вона, певно, пильнує в хаті гроші, – говорила курка.

– Вона грішниця велика, кається на самоті, покутує за свої беззаконія, – говорив старий кіт від паламаря.

Кожний говорив своє на сову. Але всі її називали сліпою, бо всі знали, що сова вдень не видить.

– Пане майстер, пане майстер, – загукала сова до павука, – ходіть-но сюди!

Павука кликали звичайно майстром, бо він був за фахом ткач і мав власний верстат.

– Чогось від мене хоче сліпа, – скривився павук, – треба йти нагору.

Він став звивати швидко свою линву і незадовго був у вікні. Тут привітала його сова поважним рухом голови.

– Прошу сідати, пане майстер! – сказала

ПАВУК

чемно і показала дзьобом на кілок, забитий в стіні, – це було її крісло.

– Дякую красенько, – відповів павук, – я маю своє власне крісло, – і скоро прив'язав свою линву до рами вікна так, що зробилася мала гойдалка.

Сова хитала головою:

– Щоб ви лише не впали; то таке тонесеньке!

– Я привик уже до того! Але чого ви бажали собі від мене?

– Ой, пане майстер, я хотіла вас просити, щоб ви мені уткали заслону на вікно. В полудень входить мені до хати сонце, а ви, певно, знаєте, що я слаба на очі? Не можу навіть вийти на світ.

Павук усміхнувся злосливо.

– Не вірите мені? – спитала сова з плачем.

– Всі кажуть... – забурмотів павук.

– Що всі кажуть? Що я велика пані, що я ненавиджу всіх, що я велика злочинниця... Який світ несправедливий! Ви знаєте, від чого я зір стратила?

– Від чого?

– Від великої науки, від читання книжок!

– О, я бачив не раз книжки у пана паламаря...

– Вмієте читати?

– Ні, не вмію, не мав часу навчитися...

– Бідний чоловіче, ти не вмієш читати? Зайдіть лиш коли-небудь у вільній хвилі до мене, я вас навчу цього.

– З найбільшою охотою! Павук пішов дуже вдоволений.

– Дивна людина! – думав. Усі казали, що вона неприступна і лиха, тим часом вона мила особа. А яка мудра! Очі стратила над читанням книжок!

І павук борзенько посунув до своєї робітні ткати павутину.

Та не судилося бідному пізнати совину мудрість. Сова полетіла вночі і не вернулася більше назад: пропала десь без сліду. Павук не побачив її більше.

Але не забув сусідки. Не міг уже навчитися читати книжок, але не перестав їх шанувати. Обснував найніжнішою павутиною, і так вони лежать донині. Своїм дітям і внукам наказав те саме робити. Тому тепер як лиш який павук побачить, що чиїсь книжки лежать у куті, обмотує їх павутиною.

Кросворд

1. «Ото на себе не надійся, ... лихові не смійся» .

2. Це висновок байки «Чиж та ...» .

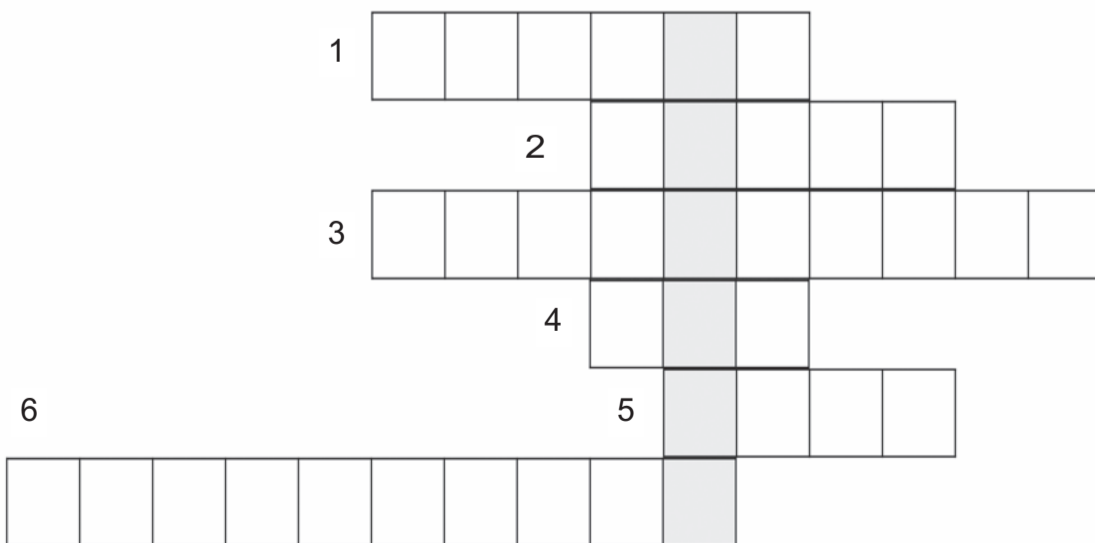
3. «У ... лад – усяк тому радіє» .

4. Це перші рядочки байки «Лебідь, Щука і ...» .

5. «Проспівав ти ... Боже, вдача вже твоя така» .

6. Це уривок байки «Коник - ...» .

Ключове слово – повчальний висновок байки.

КОЖНИЙ ЗНАХОДИТЬ ТЕ, ЩО ШУКАЄ

Причта

Мудрець і учень сидять біля воріт свого міста. Підходить до них мандруючий і запитує:

– Що за люди тут живуть?

– А хто живе там, звідки йдеш ти? – запитав у нього Мудрець.

– Ой, брехуни, крадії, злі, розбещені!

– І тут такі самі, – відповів Мудрець.

Через деякий час підійшов інший мандрівник і запитав те саме:

– А там хто, звідки ти йдеш? – задав йому питання Мудрець.

– Хороші люди, добрі, співчутливі, веселі і життєрадісні.

– У нашому місті ти зустрінеш таких же, – відповів Мудрець.

– Чому ти одному сказав, що тут живуть негідники, а іншому – що хороші люди, – запитав учень у вчителя.

– Повсюди є і хороші, і погані люди, – відповів Мудрець. – Просто кожен знаходить те, що шукає.

Кросворд

(Відповіді)

1. Чужому.

2. Голуб.

3. Товаристві.

4. Рак.

5. Літо.

6. Стрибунець

Ключове слово – мораль.

СИМПОЗИУМ «РОЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ ЖІНКИ В СУСПІЛЬСТВІ»

8 червня в Сітеті Марамороська філія СУРУ провела симпозиум на тему «Роль української жінки в суспільстві». На цю подію були запрошені жінки різних професій, різного віку. Кожна із них могла висловити свої бажання та думки щодо ролі жінки в суспільстві.

Ось такими були їх думки, які вони хотіли озвучити перед учасниками: «Розумна, красива, сильна, заробляє гроші та ще й виховує дітей – така вона сучасна жінка, навіть супержінка».

«Жінка – найзагадковіше творіння Всевишнього. Природа надала жінкам найважливіші функції, адже призначення жінки на Землі – продовжувати рід людський».

«Починаючи з давніх давен, наприклад, в п'ятнадцятому столітті, жінки Західної Європи навіть не могли вибирати собі чоловіків! Вони переходили з-під влади батьків у владу своїх чоловіків. Про свободу було годі й думати! Основним заняттям на все подальше життя було народження та виховання дітей. Жінка не мала права виходити навіть з будинку!»

«Роль жінки в сім'ї була мізерною. І тільки в 18-му сторіччі Європа

заговорила про рівноправність чоловіків і жінок; освіта стала доступною, умови життя покращились. Нарешті жінка отримала можливість займатися іншими справами, окрім як народжувати дітей; це позначилось на її здоров'ї: жінка їздила верхи, грала в гольф, каталася на ковзанах.»

«Повноцінний сон, чисті продукти і повага суспільства зробили жінку предметом обожнювання. Але це могли дозволити собі лише багатії; велика кількість жінок, бідна верства населення, тяжко працювала. Раціон звичайних людей щодо харчування був дуже

скромним і тому організм швидко зношувався, а це спричиняло ранню смерть.»

На початку ХХ століття жінка припинила так важко працювати. Чоловік і дружина нарешті стали рівноправними.

Сьогодні роль жінки в суспільстві радикально змінилася. Здається, зараз їй можна все: народжувати дітей, працювати, навчатися, водити авто, відвідувати світські заходи та навіть сперечатися з чоловіками.»

«Ритм життя сучасної жінки просто шалений! Вони встигають все і ніколи не втомлюються!»

Більшість чоловіків вважають, що роль жінки в суспільстві визначається словами «краса та слабкість».

«Жінка-політик чи жінка-бізнесмен щасливі? Як можна на це відповісти? Чи може жінка почувати себе щасливою, якщо значну частину життя перебуває поза домівкою, обмежуючись телефонними розмовами з дітьми і чоловіком? Бувають ситуації, коли багато жінок їдуть на заробітки в інші країни і залишають діток з татом або бабкою, з дідком, або родичами. Адже дітям мама потрібна постійно, їм необхідно відчувати її ласку, чути її голос, бачити її усмішку.

У будь-якому суспільстві у жінки є право на щастя. Варто врахувати, що саме від неї залежить фізичне і моральне здоров'я підростаючого покоління, а значить, майбутнє нації.

Ось тому посилюється громадський дух матерів, яких непокоїть наше майбутнє!»

Вступні слова та привітання були висловлені головою СУРУ, депутатом Парламенту Румунії Миколою Мирославом Петрецьким, головою Марамороської філії СУРУ Мирославом Петрецьким, головою ОЖУР проф. Ледією Співалюк, головою Марамороського ОЖУР пані Іляною Дан, інспектором Сімоною Мальярчук, першим заступником голови СУРУ Василем Пасенчуком.

Ярослава ШТЕЛЯК,
кореспондент

Ганна ЧУБАЧ

РАВЛИКИ

*Равлик равлика любив –
Щиро в гості запросив.
Той приповз у гості вранці,
І сидить у власній хатці.*

*Прилетіли два джмелі,
Галасливі, хоч малі.
Над квітками в'ються,
З равликів сміються:*

*– Нащо в гості звати,
Як не пригощати?
Равлик-гість сказав джмелям:
– Друга кривдити не дам!
Ми завжди так просто
Ходимо у гості!*

*Не наїстись, не напитись,
А щоб зайвий раз зустрітись!
Не висить над нами!
Ми не дружим з вами!*

*Та розгнівані джмелі
Повиймали жала злі
І над равликом летять,
В спинку вжалити хочуть.*

*Тільки равлики малі
Не злякалися джмелів,
Поховали спинки
У свої хатинки.*

*І сидять собі, сидять -
Розлучатись не хочуть.*

ЧЕРЕПАХА – АХА-АХА

*Черепаха – аха-аха
У воді сиділа-діла.
Черепаха – аха-аха
Свої ніжки мила-ила.*

*Крокодили-дили-дили
Пропливали-али-али,
Черепаху – аху-аху
Налякали-али-али.*

*Черепаха – аха-аха
На піску сиділа-діла.*

*Черепаха – аха-аха
Свою спинку гріла-іла.*

*Два удави-ави-ави
Проповзали-али-али,
Черепаху – аху-аху
Налякали-али-али.*

*Черепаха – аха-аха
У траві сиділа-діла.
Черепаха – аха-аха
Конюшинку їла-іла.*

*Понад нею гуси-уси
Пролітали-али-али
Черепаху – аху-аху
Налякали-али али.*

*Черепаха – аха-аха
На камінчик сіла-іла
І від страху-аху-аху
Затремтіла-іла-іла.*

*Ну а потім-отім-отім
Розпростерла довгі крила
І за хмари-ари-ари
Полетіла-іла-іла.*

*І маленькі діти знають:
Черепахи не літають.
Та як так багато страху,
Полетить і черепаха!
АХА-аха-аха...*

Я БЕРУ СВОЄ ВІДЕРЦЕ

*Я беру своє відерце
І біжу мерщій по воду,
Бо чекають на городі
Помідори й огірки.*

*Цілу ніч вони не спали –
Раннє сонце виглядали.
Хочуть їсти, хочуть пити,
Та не вміють говорити.*

*Ні очей, ні вух не мають,
Та мене вони впізнають.
їх щоранку напуваю,
Я їм пісеньку співаю.*

*Помідори червоніють,
Бо подякувать не вміють.
А зелені огірки
Тулять листя до руки.*

Михайло ВОЛОЩУК

У вихідний день

– Чому ти не одружився,
Пропала охота?
Припинила тебе, Ганцю,
Нагальна робота?

У день вихідний поспробуй
Знайти половину,
Що, так важко закохатись
В Любу чи в Христину?

– У день вихідний ти кажеш
За ними ходити?
Та хіба мені не треба
Тоді відпочити?

Дивна відповідь

– Скажи, люба Марусино,
Про любов вже знаєш?
Скажи, чи ти в Негостині
Хлопця свого маєш?

– Не важке це запитання,
Легоньке до краю.
Знай, що хлопця вже три роки
Біля себе маю.

– Дивно, цього я не знала,
Не брехню заводиш?
Тоді, чом ти, Марусино,
Заміж не виходиш?

– Саме через цього хлопця
Стала бідувати.
Народила... Тепер мушу
Сама в ліжку спати...

Вітання

– Вітаю тебе сердечно,
Радий, що не бились...
Ви разом дрова рубали,
Певне помирились...

– Та куди, – сказав Безсонний, –
Не це ми робили,
Не дрова то ми рубали,
А меблі ділили.

Як здоров'я?

– Як здоров'я, Василуню,
В твоєї дружини?
Знаю, що уже близенько
Її іменини...

– Стало краще, уже ходить,
Вже й дрова рубає,
Вже в млині була, вже косить,
Копиці складає...

– Значить, лікар оздоровив
Твою половину?
Порошки давав, пілюлі,
З години в годину?

– Він лічив безрезультатно,
Як сказати? Невдало,
Бо щодня їй і щоночі
Все гірше ставало...

Розкажи

– Розкажи мені, Іване,
Ми ж бо добрі друзі,
В юності разом ходили
До пишної Рузи.

Але Рузя кучерява
До тебе тулилась,

А на мене, синьоока
Майже не дивилась...

Потім одруживсь ти з нею –
Гарна і багата,
Ти осявав нею, друже,
Наче сонцем, хату.

Але чую, що ти, друже,
Розлучивсь з сумлінням.
Чув, що ти почав кидати
У неї камінням...

Скажи, друже, чи можливо
Щось таке робити?
Камінці кидати в жінку
Замість би любити?

– Кидати можеш і ти в жінку –
Треба щоб всі чули,
Тільки щоб дорогоцінні
Камінці ті були...

Велика сім'я

– Вчора Мая вповідала,
Чув це і Владика,
Що сім'я твоя, Мироне,
На радість, велика...

Це почув і я край річки,
Був момент важливий.
Думаю, що ти, мій друже,
Радий і щасливий.

– Правда, жінка моя має
Сто сім кілограмів.

Теща й тесть по сто п'ятнадцять.
Я не брешу – Амін!

І я, друже, досить маю,
Це легко вгадати.
Бо, як бачиш, вже не можу
З крісла свого встати...

З тролейбусу

В тролейбус зайшли три жінки,
Їх лиш троє було.
На зупинці зайшов в нього
І чабан Забуло.

Тролейбус рушився з місця
Весело й охоче,
Та за мить в ньому почувся
Гомін, крик жіночий:

– Перестаньте притискатись,
Совість вас не крає?
Що вам місця в тролейбусі
Вже не вистачає?

– Пані! Ось, що мені каже
Щоночі дружина:
Хто не тулиться до жінки,
Той не є мужчина.

Коло пива

Сіли друзі випити пива –
Лиш день розвиднявся,
І Чіпець Заповолоку
Раптом запитався:

– Розкажи мені, мій друже,
Які ліки маєш,
Що ти такий молоденький
Весь час виглядаєш?

– Це не диво, все розкажу,
Щоб і корчма знала:
Мені за рік люба теща
Півжиття відняла.

Із збірки «Розумний папуга»,
2011 р.

Подаємо нову адресу по інтернету нашої редакції:
E-mail: ukrainskyi.visnyk@gmail.com

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – Тереза ШЕНДРОЮ

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОЮ
Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест
Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724
Друкарня RCR PRINT, Бухарест, Румунія
ISSN 1223-1614

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România